

Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΠΟΛ ΟΣΤΕΡ

Ο διάσημος συγγραφέας μιλάει στο «Κ» με αφορμή το νέο, πολυσυζητημένο μυθιστόρημά του

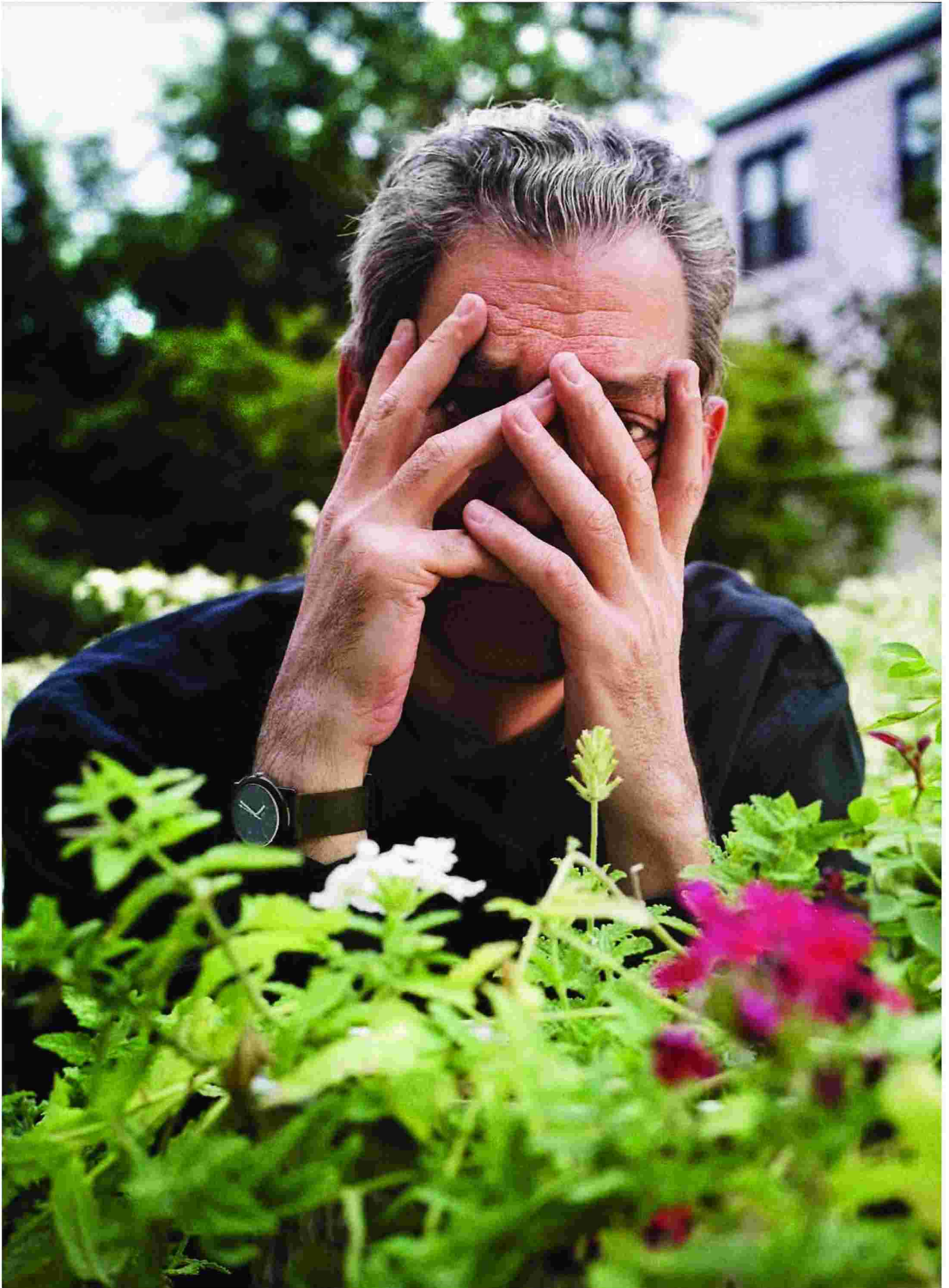

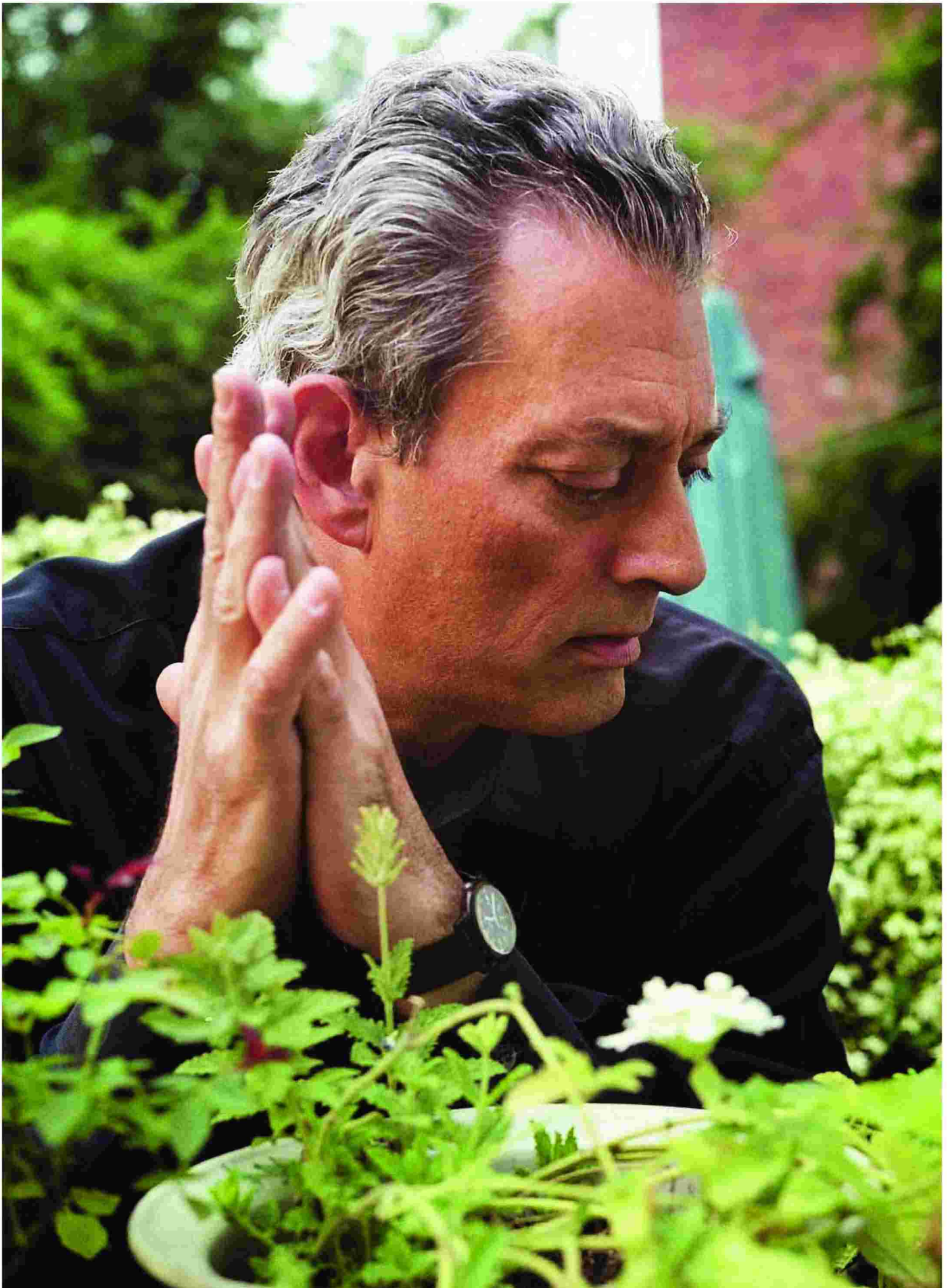
ΠΟΛ ΟΣΤΕΡ «Οι συγγραφείς στις ΗΠΑ έχουμε γίνει αόρατοι»

Ένας από τους σημαντικότερους πεζογράφους της εποχής μας μιλάει στο «Κ» για το *magnus opus* του, το «4 3 2 1», την αγαπημένη του γραφομηχανή, τον «παράφρονα» Τραμπ, το μπέιζμπολ και την όγδοη δεκαετία της ζωής του, που μόλις ξεκίνησε.

Της Τασούλας Επτακοίλη

–Είμαι πολύ χαρούμενη, αλλά και πολύ αγχωμένη γι' αυτή τη συνέντευξη. –Αγχωμένη; Γιατί; –Γιατί είστε ο Πολ Όστερ!

Απόγευμα στην Αθήνα, μεσημέρι στο Μπρούκλιν της Νέας Υόρκης και στην άλλη άκρη της τηλεφωνικής γραμμής άκουγα τον διάσημο Αμερικανό συγγραφέα να γελά δυνατά. «Σας παρακαλώ πολύ να μην έχετε καθόλου άγχος. Μια κουβέντα θα κάνουμε...»

Μια κουβέντα, πράγματι. Αλλά από πού να ξεκινήσει και πού να τελειώσει κανείς, τι να πρωτορωτήσει όταν μιλάει με τον Πολ Όστερ των δεκάδων βιβλίων (μυθιστορήματα, ποιητικές συλλογές, δοκίμια, μεταφράσεις) και ταινιών (σενάριο και σκηνοθεσία);

Αφορμή ήταν το «4 3 2 1», το νέο επικό μυθιστόρημά του – το magnum opus του, το βιβλίο των 1.224 σελίδων για το οποίο θα ήθελε να τον θυμούνται, όπως έχει πει. Ένας στοχασμός για τη μοίρα και τις συμπτώσεις, για την οικογένεια και τη φιλία, για τον έρωτα και τον θάνατο. Στην αρχή του, ο συνομήλικος του Όστερ πρωταγωνιστής, ο Άρτσιμπαλντ Ισαάκ Φέργκιουσον –Άρτσι τον φωνάζουν–, μοναχοπαίδι της Ρόουζ και του Στάνλεϊ Φέργκιουσον, γεννιέται στο Νιούαρκ του Νιου Τζέρσι. Αλλά στη συνέχεια θα χωριστεί στα... τέσσερα. Και ο Όστερ θα αφηγηθεί με γραφή καθηλωτική τις εντελώς διαφορετικές ζωές που θα ζήσουν οι τέσσερις Άρτσι. Όσο προχωρά το βιβλίο, οι πορείες τους αποκλίνουν ολοένα και περισσότερο.

Στον προκαθορισμένο χρόνο που είχα στη διάθεσή μου για τη συνέντευξη που θα διαβάσετε παρακάτω, προσπάθησα να ανοίξω ένα μικρό, έστω, παράθυρο στον συναρπαστικό κόσμο του βιβλίου και του συγγραφέα. Αν το κατάφερα ή όχι, εσείς θα το κρίνετε.

Τέσσερις Άρτσι, τέσσερις διαφορετικές πορείες ζωής του ίδιου ήρωα.

Μόνο οι συμπτώσεις τις καθορίζουν ή και οι δικές τους επιλογές;

Οι περιστάσεις, οι συμπτώσεις, όπως το είπατε. Παράγοντες, δηλαδή, στους οποίους δεν μπορείς να έχεις απολύτως κανέναν έλεγχο. Δεν μπορείς να ελέγξεις, για παράδειγμα, αν ο πατέρας σου θα πεθάνει σε φωτιά όταν είσαι επτά ετών ή όχι. Όμως, αυτό το γεγονός αναπόφευκτα θα επηρεάσει δραματικά τη ζωή σου.

Υπάρχουν στοιχεία της δικής σας ζωής με τα οποία «μπολιάσατε» τις ιστορίες των Άρτσι;

Όχι ιδιαίτερα. Το «4 3 2 1» είναι δημιουργήμα της φαντασίας μου. Υπό μία έννοια, βέβαια, κάθε βιβλίο είναι αυτοβιογραφικό. «Πρώτη ύλη» του συγγραφέα είναι η ζωή του: οι αναμνήσεις του, τα βιώματά του, οι εμπειρίες του από τη συναναστροφή του με τους ανθρώπους γύρω του. Οι ομοιότητες μου με τους τέσσερις Άρτσι ξεκινούν και τελειώνουν στο ότι γεννηθήκαμε την ίδια χρονιά και στο ότι μεγαλώσαμε και ζούμε στα ίδια μέρη. Πέρα από αυτά, σε ελάχιστα σημεία θα βρείτε... εμένα μέσα στις ιστορίες τους. Αυτά τα αγόρια κάνουν πράγματα που εγώ δεν έχω κάνει ποτέ και δεν θα μπορούσα να κάνω.

Είναι εύκολο να πλάθετε έναν χαρακτήρα που δεν είναι... εσείς;

Ξέρετε, ο συγγραφέας μοιάζει πολύ με τον ηθοποιό. Ένας ηθοποιός πρέπει να μπορεί να υποδυθεί οποιονδήποτε χαρακτήρα. Και όσο καλός και ευγενικός και αν είναι ο ίδιος ως άνθρωπος, ενδεχομένως να κληθεί να παίξει έναν δολοφόνο. Πώς θα είναι πειστικός σ' αυτόν το ρόλο; Θα προετοιμαστεί καλά, θα μελετήσει πολύ.

Θα κοιτάξει βαθιά μέσα του, θα θυμηθεί τις στιγμές που ένιωσε έντονο θυμό –όλοι θυμώνουμε κάποτε, δεν γίνεται αλλιώς– και θα προσπαθήσει να φανταστεί αυτόν τον θυμό να διογκώνεται ολοένα και περισσότερο, να γίνεται ανεξέλεγκτη οργή – που θα μπορούσε να φτάσει μέχρι και στον φόνο. Το ίδιο κάνει ο συγγραφέας. Σκέφτεται πώς θα αντιδρούσε ο ίδιος υπό συγκεκριμένες συνθήκες και, χρησιμοποιώντας τις δικές του εμπειρίες, χτίζει τις ιστορίες του και τους πρωταγωνιστές τους. Έχετε διαβάσει όλο το βιβλίο;

Όχι ακόμα.

Τότε να μη σας αποκαλύψω πολλά και σας χαλάσω το σασπένς. Σε ποια σελίδα βρίσκεστε;

Μόλις «συνάντησα» τον Άρτσι Νο 4.

Άρα, έχετε ήδη μάθει ότι ο Άρτσι Νο 3 είναι αμφιφυλόφιλος. Εγώ δεν είμαι αμφιφυλόφιλος, ποτέ δεν είχα μια τέτοια εμπειρία. Αλλά δεν μου ήταν πολύ δύσκολο να τη φανταστώ. Γιατί ξέρω πώς είναι ο σεξουαλικός πόθος και απλώς τον «έστρεψα» προς ένα άτομο του ίδιου φύλου.

Το «4 3 2 1» είναι το πιο πολυσέλιδο βιβλίο σας. Πώς καταφέρατε να οργανώσετε τόσο πολλές και διαφορετικές αφηγήσεις;

Είμαι συγγραφέας για περισσότερα από πενήντα χρόνια. Σχεδόν όλη μου τη ζωή γράφω. Το γράψιμο είναι, χωρίς υπερβολή, κομμάτι του σώματός μου. Γίνεται πια με τον πιο φυσικό τρόπο, αβίαστα, σχεδόν ασυνείδητα. Δεν προσπαθώ ιδιαίτερα. Τα έχω όλα στο μυαλό μου με κάθε λεπτομέρεια. Ποτέ δεν μπέρδεψα τους Άρτσι. Από

τη στιγμή που συνέλαβα την ιδέα, προχώρησα χωρίς σχεδιάγραμμα, χωρίς σκελετό. Κάθε μέρα καθόμουν στο γραφείο μου και... αυτοσχεδίαζα. Μόλις τελείωνα κάθε κεφάλαιο –και ήμουν εξαντλημένος, πιστέψτε με, γιατί κάθε κεφάλαιο του «4 3 2 1» είναι σαν μια μικρή νουβέλα–, έκανα ένα μικρό διάλειμμα κι έπειτα διάβαζα ό,τι είχα γράψει μέχρι τότε. Στη συνέχεια διόρθωνα τυχόν λάθη και ατέλειες: κάποια σημεία χρειάζονταν επεξήγηση, σε άλλα η αφήγηση έπρεπε να γίνει πιο σφιχτή. Και μετά σκεφτόμουν τι θα ήθελα να γίνει στο επόμενο κεφάλαιο. Και συνέχιζα το γράψιμο. Αλλά, το επαναλαμβάνω, όλο το βιβλίο ήταν μέσα στο κεφάλι μου, δεν κρατούσα καν σημειώσεις. Το μόνο που συνειδητά επεδίωξα ήταν να μην επαναλαμβάνω τα ίδια πράγματα. Η περιπέτεια της εφηβείας, για παράδειγμα, το να βλέπεις το σώμα σου να αλλάζει μέρα με τη μέρα, αυτή τη θαυμαστή αλλά ταυτόχρονα και τρομακτική εμπειρία για αγόρια και κορίτσια, την αφηγήθηκα μόνο μία φορά, με τον Άρτσι Νο 2. Το ίδιο έκανα με τη δολοφονία του Κένεντι. Ο Άρτσι Νο 1 τη βιώνει πιο έντονα και πιο βαθιά από τους υπολοίπους. Επιπλέον, δεν θα την ξεχάσει ποτέ, γιατί εκείνη τη μέρα κάνει έρωτα για πρώτη φορά με την Έιμι.

Ο πρώτος Άρτσι θαυμάζει τον Κένεντι. Τον θεωρεί «άνθρωπο του μέλλοντος, που θα αλλάξει τον άδικο κόσμο της φυλετικής καταπίεσης, του Ψυχρού Πολέμου, της κούρσας των πυρηνικών εξοπλισμών». Επιχειρείτε κάποιες «συνδέσεις» του τότε με το σήμερα;

Σίγουρα ήθελα μέσα από τις «μικρές» ιστορίες των Άρτσι να αφηγηθώ κομμάτια της «μεγάλης» ιστορίας των ΗΠΑ τη δεκαετία του '60: τη δολοφονία του προέδρου Κένεντι, τον πόλεμο του Βιετνάμ, μεταξύ άλλων. Άρχισα να γράφω αυτό το βιβλίο στις αρχές του 2013. Ο Μπαράκ Ομπάμα μόλις είχε εκλεγεί πρόεδρος για δεύτερη φορά, οι επόμενες εκλογές ήταν πολύ μακριά και ο Ντόναλντ Τραμπ δεν υπήρχε καν στον ορίζοντα. Πέντε χρόνια μετά, όλα είναι διαφορετικά. Κι αν συγκρίνω το σήμερα με τη δεκαετία του '60, συνειδητοποιώ ότι στην πραγματικότητα τίποτα δεν έχει αλλάξει, αντιμετωπίζουμε τα ίδια προβλήματα,

μας διχάζουν τα ίδια πράγματα, είμαστε στο ίδιο σημείο. Λυπάμαι που το λέω, αλλά η αμερικανική κοινωνία δεν κινείται και πολύ γρήγορα...

Μια και αναφέρατε τον πρόεδρο Τραμπ, πιστεύετε ότι μπορεί να έχει διαβάσει κάποιο βιβλίο σας;

Θα αστειεύεστε... Όχι βέβαια. Είμαι σίγουρος ότι δεν με γνωρίζει καν. Ο Τραμπ δεν διαβάζει βιβλία· έχει πει ότι δεν του αρέσει η μυρωδιά τους! (Γελάει)

Έχετε έστω και μια μικρή ελπίδα ότι θα αρχίσει κάποια στιγμή να συμπεριφέρεται ως «κανονικός» πρόεδρος;

Δεν είμαι καθόλου αισιόδοξος. Ο Ντόναλντ Τραμπ –και το λέω με πλήρη συνείδηση– είναι τρελός, ανισόρροπος, ανίκανος και επικίνδυνος. Γελιέται όποιος νομίζει ότι μια λογική σκέψη ή ένα ανθρώπινο συναίσθημα θα μπορούσε να γεννηθεί μέσα στο μυαλό του. Είναι παράφρων! Και όπως λέει η Σίρι, η γυναίκα μου, είναι ένας κακοήθης ναρκισσιστής, που αδυνατεί να σκεφτεί οποιονδήποτε άλλον εκτός από τον εαυτό του, που δεν ξέρει τι θα πει συμπόνια ή ενσυναίσθηση και αγνοεί παντελώς όχι μόνο πώς δουλεύει το αμερικανικό σύστημα, αλλά και τι σημαίνει δημοκρατία. Ο πρόεδρος μας είναι μια σοβαρή απειλή όχι μόνο για τις Ηνωμένες Πολιτείες, αλλά και για ολόκληρο τον κόσμο. Τον εκλέξαμε, βέβαια. Και δεν τολμώ να σκεφτώ τι λέει αυτό για τη χώρα μας...

Στην Ευρώπη δεν είστε μόνο πολύ δημοφιλής, αλλά και απίστευτα επιδραστικός. Συμβαίνει το ίδιο στην πατρίδα σας;

Κανονικά, δεν θα έπρεπε να έχω παράπονο. Τα βιβλία μου εκδίδονται, αρκετοί τα αγοράζουν, νέοι συγγραφείς με θεωρούν πρότυπο και δηλώνουν ότι έχουν επηρεαστεί από το έργο μου. Αλλά ο μέσος Αμερικανός δεν ενδιαφέρεται ουσιαστικά για τα βιβλία. Καθώς μεγαλώνω, από δεκαετία σε δεκαετία, βλέπω τους συγγραφείς να γίνονται ολοένα και λιγότερο σημαντικοί για την αμερικανική κοινωνία. Δεν αποτελούν πια μέρος αυτού που αποκαλώ «εθνική συζήτηση». Δεν υποστηρίζω ότι οι Αμερικανοί δεν διαβάζουν βιβλία. Διαβάζουν. Αλλά δεν μιλάνε γι' αυτά. Οι συγγραφείς

έχουμε γίνει αόρατοι. Είναι θέμα νοστορπίας, ξέρετε. Σε άλλες χώρες, οι πολίτες θέλουν να ακούν τη γνώμη των συγγραφέων, των πνευματικών ανθρώπων γενικότερα. Εδώ, προτιμούν να ζητούν τη γνώμη των ηθοποιών ή των τραγουδιστών – των σελέμπριτι. Οι υπόλοιποι φαίνεται ότι δεν είμαστε αρκετά... σέξι.

Η Νέα Υόρκη είναι η πόλη σας – στη ζωή και στη λογοτεχνία. Έχετε σκεφτεί πώς θα ήσασταν ως άνθρωπος και ως συγγραφέας αν είχατε γεννηθεί στο Λος Άντζελες, στο Βερολίνο ή στην Αθήνα;

Προφανώς τα πάντα θα ήταν διαφορετικά. Κάθε άνθρωπος είναι προϊόν του τόπου και της εποχής του. Αλλά δεν κάνω ποτέ τέτοιες σκέψεις, δεν φτιάχνω σενάρια για τη ζωή μου. Αυτός ο κόσμος μου δόθηκε, αυτός με σχημάτισε.

Η σύζυγός σας, Σίρι Χούστβεντ, είναι επίσης συγγραφέας. Επηρεάζει αυτό το γράψιμό σας;

Ο γάμος μας μετράει 36 χρόνια. Είμαι τυχερός. Η Σίρι είναι ο πιο έξυπνος άνθρωπος που έχω γνωρίσει στη ζωή μου. Είναι η πρώτη που διαβάζει ό,τι γράφω και λαμβάνω πολύ σοβαρά υπ' όψιν τα σχόλια και τις παρατηρήσεις της. Γιατί πάντα έχει δίκιο.

Για το «4 3 2 1» τι σας είπε;

Της άρρεσε πολύ. Χρειάστηκε, βέβαια, τέσσερα μερόνυχτα για να το διαβάσει όλο. Σχεδόν δεν σηκώθηκε από το κρεβάτι! Μόνο μία λέξη μου ζήτησε να αλλάξω.

Ποια ήταν αυτή η λέξη;

Δεν θυμάμαι καν. Ήταν μικρής σημασίας, αλλά έπρεπε οπωσδήποτε να αλλάξει. (Γελάει)

Χρησιμοποιείτε ακόμα στυλό και χαρτί και την ίδια γραφομηχανή;

Φυσικά! Την αγαπημένη μου Olympia του 1962, την οποία αγόρασα το 1974 με 40 δολάρια. Πρώτα γράφω κάθε παράγραφο στο τετράδιό μου και στη συνέχεια τη δακτυλογραφώ. Έπειτα, κάθε σελίδα μπαίνει σε ένα ντοσιέ και ούτω καθεξής. Ίσως φαίνεται τρελό για την εποχή μας, αλλά αυτό κάνω.

Υπάρχει περίπτωση να ασχοληθείτε

ΠΟΛ ΟΣΤΕΡ

«Έκλεισα τα 71. Δεν έχω κανένα πρόβλημα υγείας, αισθάνομαι πιο ευτυχισμένος από ποτέ. Βέβαια, το σώμα μου δεν είναι όπως παλιά. Αλλά δεν μπορώ να κάνω τίποτα γι' αυτό. Όπως λέει ένας φίλος μου, αν έχεις περάσει τα εξήντα και ξυπνάς το πρωί χωρίς να πονάς πουθενά, μάλλον έχεις πεθάνει!»

Ξανά με το σινεμά ή με την τηλεόραση; Κάποιο πρότζεκτ για το Netflix, ίσως;

Όχι. Άλλωστε έχω ήδη ξεκινήσει ένα νέο βιβλίο και δεν μπορώ να σκεφτώ τίποτε άλλο εκτός από αυτό.

Θα μπορούσατε να μου πείτε κάτι περισσότερο;

Γιατί όχι; Γράφω για τη ζωή και το έργο ενός Αμερικανού συγγραφέα που έζησε στο Νιου Τζέρσι στα τέλη του 19ου αιώνα, του Στίβεν Κρέιν. Πιθανότατα δεν τον έχετε ακουστά, αλλά ήταν σπουδαίος. Πέθανε πολύ νέος, μόλις 28 ετών. Τον θεωρώ τον πρώτο μοντέρνο Αμερικανό συγγραφέα. Με έχει απορροφήσει αυτό το βιβλίο. Έχω ιδέες και για άλλα μυθι-

στορήματα, αλλά χρειάζομαι χρόνο. Πρέπει πρώτα το «4 3 2 1» να βγει από τον... οργανισμό μου, πριν καταπατώ ξανά με τη μυθοπλασία.

Πώς νιώθετε που διανύετε την όγδοη δεκαετία σας;

Περίφημα! Τον Φεβρουάριο έκλεισα τα 71. Δεν έχω κανένα πρόβλημα υγείας, αισθάνομαι πιο ευτυχισμένος από ποτέ. Βέβαια, το σώμα μου δεν είναι όπως παλιά. Αλλά δεν μπορώ να κάνω τίποτα γι' αυτό. Όπως λέει ένας φίλος μου, αν έχεις περάσει τα εξήντα και ξυπνάς το πρωί χωρίς να πονάς πουθενά, μάλλον έχεις πεθάνει! (Γελάει)

Αλήθεια, πώς είναι η νέα σεζόν για

τους New York Mets; (σ.σ. Η αγαπημένη του ομάδα)

Το πρώτο παιχνίδι τους ξεκινά σε μισή ώρα. Για να είμαι ειλικρινής, δεν έχω πολλές ελπίδες ότι θα είναι καλύτεροι φέτος, αλλά έτσι κι αλλιώς κάθε σεζόν είναι μια νέα περιπέτεια. Αυτό είναι το ωραίο στο μπέιζμπολ.

Εύχομαι να σας εκπλήξουν ευχάριστα αυτή τη φορά.

Είστε πολύ ευγενική! Σας ευχαριστώ πολύ. Χαιρετισμούς στους ανθρώπους του ελληνικού εκδοτικού οίκου μου και σε όλους τους Έλληνες. Έμεινα πολύ λίγες μέρες στην Ελλάδα, αλλά τη νοσταλγώ συχνά· εισέπραξα πολλή ζεστασιά στη χώρα σας. Θα ήθελα να ξανάρθω σύντομα.

Μια ερώτηση για τον Πολ Όστερ

Ζητήσαμε από ανθρώπους που τον γνωρίζουν καλά να του στείλουν από μία ερώτηση. Κι εκείνος χάρηκε με την έκπληξη.

ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ

Δημοσιογράφος της «Κ» και συγγραφέας

Έχετε μελετήσει καθόλου τις τελευταίες θεωρίες των αστροφυσικών περί παράλληλων συμπάντων, όπου οι διαφορετικές εκδοχές του εαυτού μας έχουν άλλη πορεία και άλλη τύχη; Τις είχατε κατά νου όταν ξεκινήσατε να γράφετε;

Όχι, καθόλου. Δεν σας κρύβω ότι δεν ξέρω και πολλά για την επιστήμη. Ελάχιστα γνωρίζω για την κβαντική φυσική. Όσο και να προσπαθήσω, δεν θα μπορέσω να κατανοήσω πώς γίνεται ένας άνθρωπος να βρίσκεται ταυτόχρονα την ίδια στιγμή σε δύο μέρη. (Γελάει)

ΜΑΡΙΑ ΞΥΛΟΥΡΗ

Μεταφράστρια του «4 3 2 1»

Είναι το «Βιβλίο της επίγειας ζωής» η εγκυκλοπαίδεια των κατά Όστερ κόσμων ή όχι;

Όχι, είναι η εγκυκλοπαίδεια που φτιάχτηκε από τους θεούς. Το βιβλίο στο οποίο έχουν καταγραφεί όλα όσα έχουν συμβεί στην ιστορία της ανθρωπότητας.

ΕΙΡΗΝΗ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

Επιμελήτρια του «4 3 2 1»

Είναι για σας η συγγραφή μια πράξη θρησκευτική; Επινοώντας ένα σύμπαν και ελέγχοντας τις μοίρες των ηρώων του, μήπως ο συγγραφέας επιχειρεί να υπερνικήσει την τυχαιότητα της ζωής;

Θα έλεγα ότι μάλλον πνευματική πράξη είναι για μένα. Ο Φραντς

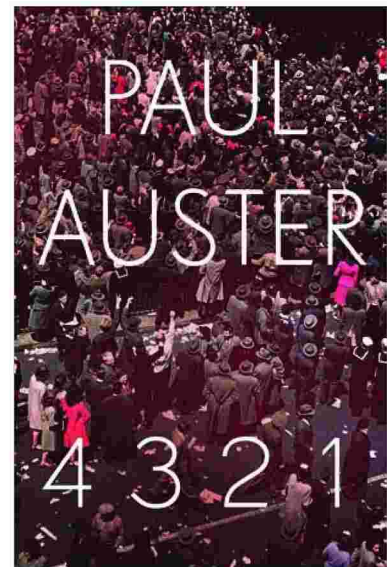
Κάφκα έγραψε κάποτε στο ημερολόγιό του κάτι πολύ όμορφο: ότι το γράψιμο είναι μια μορφή προσευχής. Το πιστεύω. Δεν νιώθω σαν θεός όταν γράφω, λοιπόν, δεν έχω την αίσθηση ότι ελέγχω τα πράγματα. Είμαι απλώς ένα μέσο. Για να περάσει μέσα από μένα ο κόσμος και να προσπαθήσω να τον καταγράψω στο χαρτί.

ΝΤΟΡΑ ΤΣΑΚΝΑΚΗ

Υπεύθυνη επικοινωνίας στο ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Στο «4 3 2 1» έχετε συμπεριλάβει τα πάντα, όλα όσα σας απασχολούν ως συγγραφέα και ως άνθρωπο. Μάλιστα, είχατε δηλώσει πως φοβόσασταν μήπως δεν προλαβαίνατε να το ολοκληρώσετε. Είναι το έργο αυτό κατά κάποιον τρόπο η διαθήκη σας;

Δεν ξέρω. Άρχισα να το γράφω όταν ήμουν 66 ετών, δηλαδή στην ηλικία που ο πατέρας μου πέθανε ξαφνικά και απροσδόκητα από καρδιακή προσβολή. Ήταν υγιής, όπως κι εγώ, κι όμως πέθανε. Είχα μια περίεργη, σχεδόν μεταφυσική αίσθηση ότι το ίδιο θα συνέβαινε και σ' εμένα. Υπολόγιζα ότι θα μου έπαιρνε έξι ή επτά χρόνια να το ολοκληρώσω. Φοβόμουν ότι δεν θα προλάβαινα. Πίεσα πολύ τον εαυτό μου, δούλεψα όσο ποτέ πριν, το τελείωσα σε τριάντισι χρόνια. Και είμαι ακόμα ζωντανός... Δεν μπορώ να πω, λοιπόν, αν είναι η διαθήκη μου. Σίγουρα, όμως, είναι ένα βιβλίο-ελέφαντας, όπως έχω ξαναπεί. Το μεγαλύτερο που έχω γράψει. Και να σκεφτείτε ότι προσπάθησα να συγκρατηθώ. Αλλιώς, θα είχε φτάσει τις 3.000 σελίδες!

INFO
«4 3 2 1», Εκδόσεις Μεταίχμιο, 1.224 σελίδες
Μετάφραση: Μαρία Ξυλούρη

ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΜΕ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ

Το πληθωρικό bildungsroman «4 3 2 1» εκτείνεται σε χίλιες και πλέον σελίδες, και αυτό είναι κάτι που δεν θα περίμενε με τίποτα ο αναγνώστης που γνώριζε τον Πολ Όστερ ως τον συγγραφέα ενός πολύ «μαζεμένου» μυθιστορήματος με το οποίο ξεκινούσε την πορεία του στην πεζογραφία το 1985. Στη «Γυάλινη πόλη» ο 38χρονος τότε Όστερ επαναδιαπραγματεύεται τη φύση της αστυνομικής ιστορίας, συνδυάζοντας τις κλασικές αξίες του hard-boiled και τις επιρροές του από τον Μπόρχες, τον Πόε και τον Μπέκετ με στοιχεία της μεταμοντέρνας αφήγησης. Μία από τις πιο χαρακτηριστικές στιγμές του βιβλίου (και της σύγχρονης αμερικανικής λογοτεχνίας ίσως) είναι η σκηνή στην οποία ο βασικός ήρωας σηκώνει το τηλέφωνο για να ακούσει κάποιον άγνωστο να του ζητάει τον Πολ Όστερ! Όπως συνέβη με πολλά πρωτοποριακά βιβλία (έως ένα σημείο επειδή ακριβώς είναι πρωτοποριακά), έτσι και η «Γυάλινη πόλη» απορρίφθηκε αρχικά από 17 εκδότες. Σήμερα εκτιμάται ως ένας μικρός λογοτεχνικός σταθμός.

Ακολούθως κυκλοφόρησαν τα δύο έτερα μυθιστορήματα («Φαντάσματα», «Κλειδωμένο δωμάτιο») που ολοκλήρωσαν την «Τριλογία της Νέας Υόρκης» (σε έναν τόμο από τις εκδ. Μεταίχμιο) και άλλα 15 μυθιστορήματα μέχρι να φτάσουμε στο «4 3 2 1», όπου ο συγγραφέας συνεχίζει τα μεταμυθοπλαστικά του παιχνίδια εμφανίζοντας πολλούς από τους παλιούς του χαρακτήρες. Οι σελίδες του είναι γεμάτες συμπτώσεις και παραδοξότητες, τον απασχολούν ερωτήματα γύρω από την ταυτότητα (σε ένα ψυχαναλυτικό-φιλοσοφικό επίπεδο), τη γλώσσα, την ιστορία. Μα πάνω απ' όλα, ο Όστερ έχει κερδίσει τη θέση του ανάμεσα στους κορυφαίους της εποχής μας χάρη στη μοναδική του ικανότητα να αφηγείται ιστορίες. Χάρη στον τρόπο που σε αιχμαλωτίζει στις σελίδες του. Ένας μεγάλος παραμυθάς.

Σε μια όσο το δυνατόν λιγότερο αυθαίρετη επιλογή, εκτός από τα προαναφερθέντα, για μια σφαιρική γνωριμία με το έργο του προτείνουμε τα: «Παλάτι του φεγγαριού», «Το βιβλίο των ψευδαισθήσεων», «Mr. Vertigo», «Αόρατος» (που κυκλοφορούν από τις εκδ. Μεταίχμιο) και τη «Μουσική του πεπρωμένου» (εκδ. Ζαχαρόπουλος).

— Άθως Δημουλάς